

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

MAGISTRAT

DR. RACHEL MONTEBELLO B.A. LL.D.

Rikors Numru 253/2021 RM

Marika Bonello (K.I. 304885M)

-Vs-

Raymond Cini (K.I. 292958M)

Illum, 19 ta' Ottubru 2023

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors ipprezentat minn Marika Bonello fir-Registru ta' din il-Qorti fl-10 ta' Settembru 2021 fejn talbet illi previa dikjarazzjoni li l-kontenut tal-pubblikazzjonijiet maħgmula mill-konvenut Raymond Cini fuq is-sit bl-isem Facebook bejn id-9 ta' Ġunju 2021 u l-15 ta' Ġunju 2021 li kopja tagħhom qed jigi hawn annessi jikkostitwixxu malafama stante li l-komunikazzjoni ta' kliem fuq l-istess sit jagħmlu ħsara serja lir-reputazzjoni tal-persuna ta' l-attriċi, ittelfuha gieħha u tinkludi l-libell u l-ingurja a tenur tad-dispozzjonijiet tal-Kapitlu 579 tal-Ligijiet ta' Malta, tikkundanna lill-istess intimat biex iħallas lir-rikorrenti dik is-somma li joghġobha tistabilixxi dina

l-Qorti bhala danni morali, u dan a tenur ta' l-Artikolu 9 tal- Kap 579 tal-Ligijiet ta' Malta.

Bl-ispejjez kontra l-intimat li qiegħed jigi minn issa ngunt għas-subizzjoni.

Rat ir-Risposta pprezentata mill-konvenut Raymond Cini fejn eċċepixxa :-

1. *Illi fl-ewwel lok, il-pubblikazzjonijiet imsemmija mill-attriċi ma humiex libellużi fil- konfront tagħha;*
2. *Illi fit-tieni lok, u mingħajr ebda pregudizzju għas-suespost, il-pubblikazzjonijiet tal-esponent jammontaw għal fair comment skond il-ligi.*

Salv eċċezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-digriet mogħti fl-20 ta' Jannar 2022 li permezz tiegħu ordnat lill-partijiet jgħaddu minn proċess ta' medjazzjoni skont l-Artikolu 10 tal-Kap. 579 liema process kellu jigi konkluz fi żmien tliet xhur;

Rat id-digriet tagħha tat-23 ta' Mejju 2022 fejn gēddet it-terminu għall-egħluq tal-proċess ta' medjazzjoni għal żmien tliet xhur oħra;

Rat id-digriet mogħti fis-26 ta' Settembru 2022 fejn il-proċess ta' medjazzjoni gie dikjarat magħluq u l-attriċi giet ordnata tressaq il-provi tagħha biex il-kawza tigi deċiża mill-Qorti u mhux kif ordnat fid-digriet tal-20 ta' Jannar 2022;

Rat ix-xhieda tal-attriċi Marika Bonello mogħtija bil-mezz tal-proċedura tal-affidavit;

Semgħet ix-xhieda;

Rat il-provi u d-dokumenti kollha akkwiziti ;

Semgħet lill-abbli avukat tal-konvenut fis-seduta tal-24 ta' Lulju 2023 tiddikjara li l-konvenut m'għandux provi xi jressaq u lanqas kontro-eżamijiet x'jagħmel lill-attriċi u lix-xhieda prodotti minnha;

L-attriċi qiegħda timpunja diversi *posts* ippubblikati mill-konvenut fuq Facebook bejn id-9 ta' Ġunju 2021 u l-15 ta' Ġunju 2021.

Mar-Rikors promotur, l-attriċi esebiet il-pubblikazzjonijiet li ħassitha aggravata bihom. Dawn huma:-

- *'BABYSITTERS SERHU RASKOM GEJ IX-XOLL GHAX BASTA NOHBLU UMBAD BIEX NIGEREW TAJBIN Jien naf 2 min nies hekk,, BONGU'*¹

L-attriċi xehdet illi din l-istqarrija giet ippubblikata mill-konvenut fil-11 ta' Ġunju 2021.

- *'Titlu ta rumans IL QAĦBA MILLI KOLLA IT-TIKK'*

Id-data ta' din il-pubblikazzjoni ma jirriżultax mix-xhieda tal-attriċi jew mill-provi proċesswali.

- *'Xtahseb jogbok lisem ta rumans MARIKA BONELLO TAL VASTARRA Vastara Kids VASTARA FASION'*²

Id-data ta' din il-pubblikazzjoni ma jirriżultax mix-xhieda tal-attriċi jew mill-provi proċesswali.

- *'... RUMANS .. GHAZIZA TIJAJ MARIKA BONELLO TAL Vastara Kids SA FEJN NAF JIEN DEJEM RISPET GIBTLEK GHALKEM JIEN NAF HAFNA*

---

¹ Paġna 2 tal-atti proċesswali.

² Paġna 5 tal-atti proċesswali, u Dok. D esebit mal-Affidavit tal-attriċi.

AFFARIJIET FUQEKK ,, li ma nafx ghalfejn mort tigagbina fuqi u issa trid tipprova tintimidani ima kul najd kollox ghandi abjad fuq liswed verita biss'

L-attriċi xehdet li dan il-post gie pubblikat fid-9 ta' Ġunju 2021.

- *'... din mara gagbina wara li private nejna biex tifel ma kunx bla misier.'*

Id-data ta' din il-pubblikazzjoni ma jirriżultax mix-xhieda tal-attriċi jew mill-provi proċesswali.

- *'Ghaziza MBV INSEJT META KONT TIGI TAJDLI BIEX TLAQANI MAN NISA KONT NAJDLEK LE KUNTENT BLI GHANDI DAN MA MORC TAJDU'*³

Id-data ta' din il-pubblikazzjoni ma jirriżultax mix-xhieda tal-attriċi jew mill-provi proċesswali.

- *'INSEJT META KELLEK BANK HAZ ZEBBUG U IHOR IL FURJNA FDAQA KEMM KONT TIMPRESSJONAH ID DOQLU IL KLARINETT'*⁴

L-attriċi xehdet li din l-istqarrija giet pubblikata fit-12 ta' Ġunju 2021.

- *'Mmm interessanti kemm thobom lil t truck ghax kolla bit trucks is sibom'*⁵

Id-data ta' din il-pubblikazzjoni ma jirriżultax mix-xhieda tal-attriċi jew mill-provi proċesswali.

- *'U letrina insejt kemm hlift u dbaqbaq li
1 tnehilu l-warrant il huk
2 li gib arkuptejh il-Mifsud Wilson ghax irrid joqod ghal li tajd int jew tkisru*

---

³ Paġna 9 tal-atti proċesswali.

⁴ Paġna 9 tal-atti proċesswali u Dok. B esebit mal-Affidavit tal-attriċi.

⁵ Paġna 11 tal-atti proċesswali.

*3 li lil missier ibnek ma tijulux akkost ta kollox gagbina*⁶

Id-data preċiża ta' din l-istqarrija ma jirriżultax mill-provi proċesswali iżda l-attriċi xehdet li din kienet fost diversi dikjarazzjonijiet ippubblikati minn Raymond Cini bejn id-9 ta' Ġunju 2021 u t-30 ta' Awwissu 2021.

Qabel xejn għandu jingħad illi l-pubblikazzjonijiet li huma fil-mira ta' din l-azzjoni għal malafama huma biss dawk li jidhru fid-dokumenti annessi mar-Rikors promotur u mhux pubblikazzjonijiet oħrajn li l-attriċi ddeċidiet li tesebixxi fi stadju ulterjuri u li dwarhom ma għamlet l-ebda talba biex il-Qorti tiddikjarahom bhala malafamanti. Hekk per eżempju, l-attriċi fl-Affidavit tagħha għamlet referenza għal stqarrija oħra pubblikata mill-konvenut Raymond Cini (mhux datata): “*MARIKA BONELLO TAL Vastara Kids SEWI L HSARA LI AMILT MHUX BASTA TMUR TIRRAPORA GAGBINA*”. Esebiet ukoll kopja tal-*post* relattiv (Dok. G). Madankollu, il-pubblikazzjoni relattiva għal din l-istqarrija m'hijiex fost dawk li ġew annessi mar-Rikors promotur fejn saret referenza għal dawk l-istqarrijiet li l-Qorti giet mitluba tiddikjarahom malafamanti.

Barra dan, fir-Rikors promotur l-attriċi ddikjarat espressament li qiegħda timpunja l-istqarrijiet ippubblikati mill-konvenut fuq Facebook bejn id-9 ta' Ġunju 2021 u l-15 ta' Ġunju 2021.

Għaldaqstant, il-Qorti sejra tillimita l-istħarriġ tagħha dwar allegat malafama, għall-pubblikazzjonijiet li ġew speċifikament identifikati mill-attriċi fit-talba tagħha fir-Rikors promotur tal-azzjoni u għal ebda pubblikazzjoni oħra.

Ikkunsidrat;

Illi preordinatament għad-determinazzjoni jekk l-istqarrijiet impunjati humiex diffamatorji, irid jiġi aċċertat li l-istqarrijiet huma fil-fatt dwar u jikkonċernaw lill-

---

⁶ Dok. C esebiet mal-Affidavit tal-attriċi, u dokument f'paġna 11 u 12 tal-atti proċesswali.

persuna aggravata. Fil-fatt, għall-proponibbilita' tal-azzjoni għal malafama jeħtiegħ li jkun hemm xi inferenza li torbot lill-persuna aggravata mal-istqarrija impunjata għaliex jekk il-persuna aggravata mhijiex suffiċjentement identifikata fl-istqarrijiet impunjati, ma tistax titqies li sofriet ħsara lir-reputazzjoni tagħha u li giet malafamata b'effett tal-pubblikazzjoni.

Fil-fatt, il-konvenut fl-ewwel eċċezzjoni fir-Risposta tiegħu, jikkontendi li l-pubblikazzjonijiet m'humiex libellużi fil-konfront tal-attriċi. Għalkemm huwa minnu li l-eċċezzjoni m'hijiex imsawra espressament bħala waħda ta' nuqqas ta' identifikazzjoni tal-attur fil-pubblikazzjoni, il-Qorti xorta waħda sejra tindaga biex tistabbilixxi jekk l-attriċi hijiex identifikata għaliex il-pubblikazzjoni ma tistax tkun libelluża għal min m'huwiex identifikat bħala l-persuna li dwarha saru l-istqarrijiet allegatament malafamanti. Dan għaliex skont l-artikolu 3(4) tal-Att dwar il-Midja u l-Malafama, stqarrijiet ippublikati fil-midja m'humiex diffamatorji sakemm ma jikkawżawx ħsara serja jew ikunu jistgħu jikkawżaw ħsara serja lir-reputazzjoni tal-persuna jew persuni speċifiċi li jagħmlu t-talba u naturalment, persuna mhux identifikata fil-pubblikazzjoni impunjata ma tistax issofri ħsara lir-reputazzjoni tagħha, wisq anqas ħsara reputazzjonali serja. L-identifikazzjoni tal-persuna aggravata hi determinanti għall-azzjonabbilita' tal-malafama u għalhekk l-istħarriġ relattiv għandu jsir mill-Qorti anke *sua sponte* fin-nuqqas ta' eċċezzjoni *ad hoc*.

Collins, fir-rigward tal-kunċett tal-identifikazzjoni tal-persuna aggravata fil-pubblikazzjoni, jgħid:-

*“A defamatory statement is actionable only at the suit of a person who can be identified as having been referred to in or by the statement. The statement must be ‘of and concerning’ the person. A person is identified where he or she is named, or identified by title or description, in the statement. Identification can also occur by the inclusion of photographs or video footage of the claimant.”*⁷

---

⁷ Collins on Defamation (2014 Ed.), Matthew Collins Q.C. (Oxford University Press, 2014), 5.01, p. 105. Gie ritenut ukoll:- “A statement can identify a person even though the person is not referred to by name, if it

Ukoll:-

*“Where a person is referred to by name in a defamatory statement, he or she is identified to all those to whom the publication occurs. It is irrelevant that the recipients of the statement have no knowledge of the person.”*⁸

Fid-deċiżjoni fil-każ ta’ **MDA Marine Design Associates Ltd v. British Columbia Ferry Services Inc.**⁹, intqal hekk minn Fenlon J:-

“A plaintiff may be identified even though he is not mentioned by name, where a reference is made to something over which he exercises control or for which he has some responsibility.”

Il-Qorti tosserva illi mhux l-istqarrijiet kollha impunjati mill-attriċi f’din il-kawża jidentifikawha b’isimha u huma biss dawk li jinsabu fid-dokumenti f’pagna 5¹⁰ u pagna 6¹¹ tal-atti proċesswali li jsemmu l-isem Marika Bonello. L-istqarrija li tidher fid-dokument f’pagna 8 tal-atti proċesswali, hi indirizzata lil persuna bl-inizjali MBV iżda d-data tal-pubblikazzjoni ta’ din l-istqarrija ma jirriżultax bl-ebda mod mill-provi.

Fir-rigward tal-istqarrijiet l-oħrajn li l-attriċi tikkontendi li huma malafamanti fil-konfront tagħha, il-Qorti tosserva illi hawnhekk l-attriċi mhux biss ma ġietx identifikata b’isimha iżda mhu riskontrabbli mill-provi ebda fatt li jwassal lill-qarrej ordinarju jinferixxi li dawn l-istqarrijiet huma dwar l-attriċi jew li hi identifikata fihom. L-attriċi nnifisha xehdet illi dawn il-*posts* ġew publikati bejn id-9 ta’ Ġunju 2021 u t-30 ta’ Awwissu 2021, filwaqt li waħda miż-żewġ stqarrijiet fejn issemmiet

---

contains material which would lead people acquainted with the person to believe that the or she was the person referred to.”

⁸ Collins *ibid.*, 5.03, p. 106.

⁹ 2008 BCSC 1432 (para. 20).

¹⁰ Dan jikkorrispondi ma’ Dok. D anness mal-Affidavit tal-attur.

¹¹ Dan jikkorrispondi ma’ Dok. E anness mal-Affidavit tal-attur.

b'isimha (Dok. E) giet ippubblikata fid-9 ta' Ġunju 2021. **Għall-Qorti in-nuqqas ta' prova dwar id-data tal-pubblikazzjonijiet rispettivi u n-nuqqas ta' produzzjoni tas-sensjela shiha ta' posts fuq il-paġna tal-konvenut fuq Facebook, ifisser li mhux sodisfaċjentement ippruvat illi l-istqarrijiet li fihom l-attriċi ma ssemmiex b'isimha huma b'xi mod konnessi mal-istqarrijiet fejn giet effettivament identifikata.** Barra dan m'hi xejn konvinta li dawn is-sitt stqarrijiet impunjati mill-attriċi ġew ippubblikati wara xulxin fl-istess ġurnata jew sekwenzjalment. Kemm hu hekk, l-attriċi nnifisha xehdet li Raymond Cini ppubblika diversi *posts* malafamanti fuq Facebook fuq medda ta' xejn inqas minn tliet xhur, bejn id-9 ta' Ġunju 2021 u t-30 ta' Awwissu 2021. Minbarra dan, fejn uħud mid-dikjarazzjonijiet jirreferu għall-attriċi u oħrajn le, il-Qorti mhi xejn sodisfatta li l-qarrej ordinarju jista' raġjonevolment jorbot l-istqarrijiet li fihom ma saret ebda referenza għall-attriċi, ma' dawk li fihom tissemma b'isimha. B'mod speċifiku, jingħad illi jekk fid-9 ta' Ġunju 2021 il-konvenut ippubblika dikjarazzjoni li tidentifika direttament lil Marika Bonello l-attriċi (Dok. E¹²), ma jfissirx illi l-istqarrijiet l-oħra tiegħu li ġew impunjati mill-attriċi f'din il-kawża u ma jsemmuhiex b'mod dirett, neċessarjament jirreferu għaliha jew jikkonċernaw lilha.

Biex tipprova dan, fin-nuqqas ta' identifikazzjoni diretta, l-attriċi kellha, *de minimis*, tressaq xiehda li jafferma illi huma identifikaw lilha bħala l-persuna li għaliha jirreferu l-istqarrijiet tal-konvenut.

Fir-rigward, Collins jgħid li fejn il-persuna aggravata hi identifikata biss minn xi ritratt jew filmat, jeħtieġ li jiġi stabbilit mill-provi li kien hemm persuni li identifikawha. *Multo magis*, għalhekk, f'każ fejn il-persuna aggravata m'hijiex identifikata fil-pubblikazzjoni la permezz ta' isimha u lanqas permezz ta' ritratt, filmat jew immaġini oħra (bħal m'hu l-każ ta' bosta mill-istqarrijiet impunjati f'din il-kawża) iżda l-identifikazzjoni tistrieħ fuq l-għarfien ta' fatti speċjali. Huwa prinċipju assodat fil-liġi tad-diffamazzjoni illi fejn il-persuna aggravata m'hijiex identifikata fil-pubblikazzjoni impunjata la b'isimha u lanqas permezz ta' ritratt, filmat jew immaġini

---

¹² Anness mal-Affidavit tal-attriċi.

oħra¹³, u fejn allura l-identifikazzjoni tistrieħ fuq l-għarfien ta' fatti speċjali¹⁴, jeħtiegħ li titressaq prova mhux biss ta' dawn il-fatti estraneji għall-pubblikazzjoni impunjata, iżda wkoll li talanqas persuna waħda oħra, apparti l-persuna aggravata nnifisha, kienet esposta għall-pubblikazzjoni impunjata u kienet kapaci tidentifikaha minħabba l-għarfien tagħha ta' dawn il-fatti estraneji. Fuq kollox, il-Qorti trid tkun sodisfatta li l-inferenza tal-identifikazzjoni tal-persuna aggravata, hi waħda raġjonevoli, ċioe' li persuni ordinarji armati b'għarfien dwar il-fatti speċjali, setgħu jinferixxu raġjonevolment u mingħajr sforz żejjed li l-istqarrija impunjata tista' tikkonċerna lill-persuna aggravata¹⁵.

Skont Gatley, il-kwistjoni tal-identifikazzjoni għandha tiġi deċiża fuq l-istess principji li jirregolaw il-kwistjoni dwar jekk il-kliem impunjat huwiex kapaci jinftiehem f'sens u b'tifsira diffamatorju.¹⁶ Fir-rigward, jikkummenta hekk:-

*“Where the libel does not ‘ex facie’ refer to the claimant ... extrinsic evidence must be given to connect the libel with the claimant. The test of reference remains an objective one: whether on the evidence, an ordinary reasonable person would draw the inference that the words referred to the claimant.”*¹⁷ (emfasi tal-Qorti)

Min-naħa tiegħu, Collins jgħid hekk:

---

¹³ Collins jgħid li anke fejn il-persuna aggravata hi identifikata permezz ta' xi ritratt jew filmat fil-pubblikazzjoni impunjata, xorta waħda jeħtiegħ li jiġi stabbilit mill-provi li kien hemm persuni li attwalment identifikawha mir-ritratt jew filmat, direttament jew permezz ta' inferenza.

¹⁴ Dan jissejjaħ komunement in materja, *legal innuendo meaning*. Roy Baker, *Defamation Law and Social Attitudes – Ordinary Unreasonable People*, 2011 (p. 33/34), jgħid hekk:- “According to the legal innuendo rule, if a plaintiff claims that a publication would bear a defamatory meaning only to people who have some kind of special knowledge (what is termed a legal innuendo meaning), then the plaintiff must prove that at least one such person was directly exposed to the publication (and otherwise than by the plaintiff).”

¹⁵ Gatley, ‘On Libel and Slander’, jgħid illi “The issue of identification is to be decided on the same principles as those which govern the question of whether the words are capable of a defamatory meaning.” - On Libel and Slander - Second cumulative supplement to the 12th edition (2017), 7.3, p. 64. Ara wkoll **Barron v. Collins** (2015) EWHC 1125 (QB).

¹⁶ Gatley, On Libel and Slander - Second cumulative supplement to the 12th edition (2017), 7.3, p. 64. Ara wkoll **Barron v. Collins** (2015) EWHC 1125 (QB).

¹⁷ Gatley, *ibid.*, Second Supplement to the 12th Edition, 2017, para. 7.3A, p. 66.

“... *there is no actionable publication unless it is shown that the words were communicated to persons with such knowledge. Even in the latter type of case, however, it is not enough that the recipients of the statement did understand it to refer to the claimant: **the issue is whether reasonable people with their knowledge would so understand it.***”¹⁸ (enfasi tal-Qorti)

Fil-fatt, fid-deċiżjoni reċenti fil-każ **Economou v. De Freitas** (2016) EWHC 1853 (QB), intqal b’mod speċifiku illi f’każ ta’ *legal innuendo*, l-osservanza tal-prinċipju li l-persuna aggravata trid tispeċifika l-persuna li taf il-fatti speċjali “*that would lead them to identify the claimant as the subject, was of particular importance*”.

Iżda minkejja dak li xehdet l-attriċi - li kien hemm persuni li ġibdulha l-attenzjoni għal dak li kien qed jiġi pubblikat - **hi naqset milli tidentifika min huma l-persuni li identifikawha u milli tressaq biex jixhed xi persuna li għandha għarfien tal-konnessjoni bejnha u bejn il-konvenut Raymond Cini li identifikat lilha bħala s-sogġett tal-istqarrijiet tiegħu fuq Facebook fejn ma gietx imsemmija b’isimha jew bl-isem tan-negozju tagħha.** Fil-fatt, l-attriċi ma gābet ebda prova kwalsiasi biex tikkonvinċi lill-Qorti li hija raġjonevoli l-asserzjoni tagħha li identifikata bħala l-persuna li hi fil-mira tal-*posts* ippubblikati mill-konvenut Raymond Cini jew li dan il-*posts* jikkonċernaw lilha.

Għaldaqstant, billi ma ntweriex li l-istqarrijiet individwali identifikati mill-attriċi bħala stqarrijiet li jikkonċernaw lilha, huma marbutin mal-istqarrijiet li fihom tinsab identifikata b’isimha, u lanqas ingiebu provi u xhieda biex jintwera li l-qarrej ordinarju, munit bl-għarfien ta’ xi fatti speċjali, jista’ raġjonevolment jorbot l-istqarrijiet fejn hadd mhu identifikat, mal-attriċi Marika Bonello, il-Qorti hi tal-fehma li l-istqarrijiet li jidhru fid-dokumenti f’pagna 2, 3, 4, 7, 9 u 10 tal-atti proċesswali, ma

---

¹⁸ Collins, *ibid.*, para. 5.09, p. 108. jgħid: “*Evidence of the extrinsic facts which constitute the special knowledge should also be adduced. The test, however, is an objective one: whether the ordinary reasonable person with knowledge of the extrinsic facts, and in the class of persons to whom the statement is published, would have reasonably understood the publication to refer to the unnamed person.*”

jistgħux jitqiesu bħala diffamatorji fil-konfront tagħha għaliex l-attriċi imkien u bl-ebda mod m'hi identifikata fihom.

Ikkunsidrat;

Illi fir-rigward tal-istqarrija li tidher fid-dokument f'paġna 11 u paġna 12 tal-atti processwali, korrispondenti għal Dok. C anness mal-Affidavit tal-attriċi, il-Qorti tagħmel is-segweni konsiderazzjonijiet.

Tibda biex tosserva li m'huwiex ippruvat li dawn il-*posts* li jidhru f'dan l-*iscreenshot* jiffirmaw parti minn u ġew ippubblikati fl-istess data tal-pubblikazzjonijiet l-oħra tal-konvenut li fihom l-attriċi ssemmiet b'isimha u għalhekk, dawn iridu jiġu mistharrġa separatament. L-attriċi m'hijiex identifikata b'isimha f'din il-pubblikazzjoni iżda xehdet li John Bonello, li ssemma fil-kumment li ġie publikat minn Ryan Dimech b'rejazzjoni għall-istqarrija tal-konvenut, jiġi huha u għalhekk, hija identifikata meta dawn iż-żewġ stqarrijiet jittieħdu flimkien. Izda l-Qorti ma taqbilx li l-attriċi hija identifikata bir-referenza li saret lil John Bonello fil-kumment ta' Ryan Dimech: ma hemm ebda rabta oġġettivament riskonstrabbli mill-pubblikazzjoni bejn l-istqarrija tal-konvenut Raymond Cini u l-isem "John Bonello" fil-post ta' Ryan Dimech. **Kien jispetta lill-attriċi li ġġib prova tal-fatt li xi hadd għarafha - minhabba r-referenza li saret lil "John Bonello" - bħala l-persuna li kienet taħlef li tneħhi l-warrant lil huha, iżda hi baqgħet ma ressqet ebda prova li turi li xi hadd li jaf li hi oħt John Bonello, għaraf il-konnessjoni bejn l-istqarrija tal-konvenut u l-*post* ta' Ryan Dimech, u li minhabba r-referenza li saret minn Ryan Dimech għal "John Bonello", dak il-qarrej identifikaha bħala l-persuna li l-konvenut jakkuża li riedet tneħhi l-warrant li huha.**

L-istess konsiderazzjonijiet jgħoddu ugwalment in kwantu għar-referenza li saret lil Wilson Mifsud f'dan l-istess *post* tal-konvenut. Għalkemm tassew jirriżulta mix-xhieda tal-attriċi li hija kienet mizzewġa lil Wilson Mifsud, jibqa' l-fatt li l-attriċi ma ressqet lil ebda xhud li identifikaha bħala l-persuna fil-mira ta' dan il-*post* tal-

konvenut minhabba r-referenza li saret lil Wilson Mifsud. Kif diga' ngħad, in-nuqqas tal-identifikazzjoni tal-attriċi b'isimha fl-istqarrija impunjata u l-kumment sussegwenti, jixhet fuq l-istess attriċi l-oneru tal-prova li persuna ordinarja armat bl-għarfien tal-konnessjoni tagħha ma' Wilson Mifsud – li ma ġiex deskritt fil-pubblikazzjoni bħala żewġha jew l-eks raġel tagħha - seta' raġjonevolment jagħrafha bħala l-persuna fil-mira tal-istqarrija impunjata, prova li evidentement ma saritx f'dan il-każ.

Għaldaqstant, billi m'hijiex identifikata fl-istqarrija ppubblikata mill-konvenut fid-dokument f'paġna 11 (Dok. C anness mal-Affidavit tal-attriċi), din ukoll ma tistax titqies bħala diffamatorja għall-attriċi u għalhekk mhux meħtieġ li jiġi determinat l-imputazzjonijiet li jitnisslu minn din l-istqarrija u jekk dawn ikkagunaw ħsara sejra lir-reputazzjoni tagħha.

Ikkunsidrat;

Illi jifdal biex jiġu trattati l-istqarrijiet ippubblikati mill-konvenut fejn l-attriċi hija identifikata pożittivament b'isimha (paġna 5 u paġna 6 tal-atti tal-kawża)¹⁹ u fejn allura ma jeżisti ebda dubju li l-istqarrijiet tal-konvenut jirreferu għaliha. Il-Qorti qrat dawn l-istqarrijiet u filwaqt li taqbel li m'hemmx dubju li dawn jidentifikaw lill-attriċi, ma taqbilx li dawn inisslu xi imputazzjoni li hija malafamanti għall-attriċi.

In kwantu għall-post li fih il-konvenut jistaqsi jekk jintgħogħobx l-isem ta' rumanz '*Marika Bonello tal-Vastarra Vasara Kids Fashion*' il-Qorti ma tara assolutament xejn malafamanti u anke jekk il-konvenut kien qed jikteb b'ton sarkastiku u ironiku, dan ma jfissirx li hu diffamatorju.

Anke jekk l-istqarrijiet li ġew ippubblikati mill-konvenut jistgħu ma jkunux veritieri, u mhux minnu li l-attriċi intimidatu jew li l-konvenut jaf ħafna affarijiet fuqha, hu risaput li mhux kull stqarrija li hija falza hi wkoll diffamatorja għaliex kif rajna,

---

¹⁹ Korrispondenti għal Dok. D u Dok. E annessi mal-Affidavit tal-attriċi.

stqarrija biex tkun diffamatorja trid ukoll tikkaguna jew ikollha t-tendenza li tirreka ħsara serja lir-reputazzjoni. Dan hu rekwiżit fundamentali għas-suċċess ta' azzjoni għal malafama, stipolat mill-artikolu 3(4) tal-Att dwar il-Midja u l-Malafama li jistabbilixxi *threshold* ferm iktar oneruż u impenjattiv għas-success ta' azzjonijiet għal malafama, minn dak li kien rikjest taħt il-Liġi tal-Istampa (Kap. 248). Dan il-kriterju m'huwiex marbut mal-quantum tad-danni likwidabbli f'każ li l-istqarrija titqies li hija malafamanti, iżda huwa relevanti esklussivament għas-suċċess tal-azzjoni u l-azzjonabilità tal-allegat malafama, sabiex jiġi determinat jekk l-istqarrija impunjata għandhiex titqies bhala diffamatorja jew le għall-finijiet tal-Att.

Dan l-istharrig dwar l-element tal-ħsara serja għall-fini tal-Artikolu 3(4) tal-Att, ukoll huwa wieħed li għandu jsir f'kull azzjoni ta' libell istitwita taħt l-Att u dan mill-Qorti *sua sponte* mingħajr il-ħtieġa li titressaq eċċezzjoni *ad hoc* fir-rigward u dan għaliex il-kriterju jinċidi fuq l-azzjonabilità tal-allegat malafama.

Il-Gatley, fil-kummenti tiegħu dwar l-Artikolu 1 tad-Defamation Act UK4, jgħid illi l-mera tendenza tal-imputazzjoni li tinċidi negattivament u b'mod sostanzjali fuq ir-reputazzjoni ta' persuna, ma għadhiex iktar suffiċjenti sabiex issostni azzjoni taħt il-liġi l-ġdida, għaliex din introduċiet kriterju ferm iktar oneruż minn hekk. Effettivament, taħt id-Defamation Act (UK) 2013 u ugwalment taħt l-Att dwar il-Midja u l-Malafama, li jikkonsisti f'riproduzzjoni kważi identika tat-test tal-liġi Ingliża, stqarrija, biex titqies bhala diffamatorja għandha mhux biss tkun kapaċi li tolqot ħażin ir-reputazzjoni tal-persuna iżda għandha tikkaguna jew tkun kapaċi li tikkaguna ħsara sejra lir-reputazzjoni.

Fi kliem Collins²⁰, din ir-regola: “... *operates solely as a threshold for preventing or stopping defamation actions where the claimant cannot demonstrate that he or she has suffered or likely to suffer, serious reputational harm or, in the case of a body that trades for profit, serious financial loss.*” [enfasi tal-Qorti]

---

²⁰ Collins: On Defamation, 2014 Ed. Page 128 6.56.

Illi kwantu għall-istqarrija tal-konvenut fid-dokument f'paġna 6 tal-atti processwali²¹ (“... *ma nafx għalfejn mort tigagbina fuqi u issa trid tipprova tintimidani...*”) u fil-messaġġ f'paġna 7 tal-atti²² fejn il-konvenut wieġeb lil ċertu Raymond Vella Ziz u qallu: “*din mara gagbina wara li private nejna biex tifel ma kunx bla missier*”), il-Qorti tirribadixxi – kif diġa’ ġie stabbilit qabel - illi ma hemm xejn li juri li dawn iż-żewġ pubblikazzjonijiet huma konnessi u li l-messaġġ f'paġna 7 ġie publikat minnufih wara b’rejazzjoni għal *post* tal-konvenut fejn l-attriċi ssemmiet b’isimha²³. Għalhekk ma hemm xejn li jorbot it-tieni messaġġ mal-*post* fejn l-attriċi hi identifikata (Dok. E). Iżda anke jekk għal mument il-Qorti kellha taċċetta li l-messaġġi huma konnessi u b’hekk l-attriċi hi identifika wkoll fil-messaġġ f’paġna 7 tal-atti, il-Qorti trid tagħmel is-segweni konsiderazzjonijiet.

Il-konvenut qed jiddeskrivi lill-attriċi bħala “*gagbina*”, kelma li storikament hija mnissla mill-moviment politiku tal-“*Jacobins*” fiż-żmien ir-rivoluzzjoni Franċiża li akkwista notorjeta’ bħala moviment radikali, estremist u terroristiku, iżda li llum hija assoċjata ma’ tradiment b’dan li meta persuna tiġi deskritta bħala *gagbina*, il-konnotazzjoni hi ta’ faċċjol, kospiratur u traditur. Għalhekk l-użu ta’ kelma bħal din jista’ jinftiehem f’sens diffamatorju bħala attakk fuq il-karattru tal-attriċi jew ta’ xi kondotta jew aspett tal-karattru morali tal-attriċi li twassal imputazzjoni ta’ diżonesti’, ipokrisija, żlealta’ jew ksur ta’ etika u indubbjament, u konsegwentement jista’ jkollu l-effett “... *to lower the plaintiff in the estimation of right-thinking members of society generally*”²⁴ u “*in all the circumstances would be likely to affect a person adversely in the estimation of reasonable people generally*”²⁵. Għaldaqstant, din għandha titqies li fiha l-kapaċità’ li tikkaguna ħsara reputazzjoni li hija serja²⁶.

---

²¹ Korrispondenti għal Dok. E anness mal-Affidavit tal-attriċi.

²² Parti minn Dok. F anness mal-Affidavit tal-attriċi.

²³ Fil-fatt, fl-Affidavit tal-attriċi, dawn iż-żewġ pubblikazzjonijiet ma ġewx esebiti bħala sensiela ta’ post sekwenzjali: wieħed ġie esebiti baħala Dok. F u l-ieħor ġie esebit bħala parti minn pubblikazzjonijiet oħrajn, Dok. F.

²⁴ **Sim v. Stretch**, per Lord Atkin, (1936) 2 All ER 1237 (House of Lords).

²⁵ Collins, *ibid.* 6.12, p. 117.

²⁶ Collins, *ibid.*, p. 128 6.56

Madanakollu, il-Qorti mhijiex konvinta li l-użu ta' din il-kelma fiċ-ċirkostanzi tal-każ hu waħdu biżżejjed biex jissodisfa l-kriterju ta' ħsara serja lir-reputazzjoni u tqis illi hi nieqsa l-prova li l-pubblikazzjoni ta' dawn it-tliet dikjarazzjonijiet mill-konvenut hi kapaci tirreka ħsara reputazzjonali serja lir-reputazzjoni tal-attriċi.

Inġhad in propositu:-

*“Whether the threshold of serious has been met is a multifactorial question, that ... will require the court to consider matters such as the nature and the inherent gravity of the allegation, whether the publication was oral or written, **the status and the number of publishees and whether the allegations were believed, the status of the publisher and whether this makes it more likely that the allegation will be believed and the transience of the publication.**”²⁷ (enfasi tal-Qorti)*

Fil-każ in diżamina, l-istqarrija impunjata ma ġietx ippubblikata fuq mezz tal-midja tal-massa (*mass media*) ċioe' fuq gazzetta jew mezzi tradizzjonali tal-istampa jew fuq *online news portal*, fejn mhux meħtieġ li tingieb prova konkreta tal-firxa tal-pubblikazzjoni għaliex teżisti preżuzjoni ta' publikazzjoni lil udjenza kbira, iżda ġiet ippubblikata fuq il-paġna ta' persuna privata fuq Facebook. Għalhekk f'dan il-każ l-attriċi kellha turi illi dawn id-dikjarazzjonijiet ġew ippubblikati lil udjenza sinjifikanti jew lil klassi ta' persuni li, għad ta' numru żgħir, l-effett tad-dikjarazzjoni jkun ta' ħsara serja lir-reputazzjoni tal-attriċi, per eżempju persuni li jagħmlu negozju mal-attriċi jew li huma klienti tagħha. Dan hu determinanti għall-fini tal-prova tal-kriterju li l-pubblikazzjoni tal-istqarrija allegatament malafamanti ikkaġunat ħsara serja lir-reputazzjoni tal-attriċi. Il-Qorti mhi sejra tassumi xejn u żgur m'hijiex sejra tasal għal konkluzjonijiet abbażi ta' spekolazzjoni u konġetturi semplicement għaliex pjattaforma tal-midja soċjali tista' tkun aċċessibbli lil numru kbir ta' persuni.

---

²⁷ Gatley, *ibid.* 2.4, pg. 39. Ukoll: “... whether a publication has caused or is likely to cause, serious harm is likely to require a careful investigation of facts of the particular case and in particular the inherent gravity of the allegation, the nature and status of the publisher and publishee, the claimant's current reputation and financial position, and whether similar allegations have been published before.” - p. 41, para. 2.5.

Il-Qorti tqis illi n-normi ġenerali tal-liġi tad-diffamazzjoni japplikaw ugwalment għal pubblikazzjonijiet fuq Facebook u pjattaformi oħrajn ta' komunikazzjoni fuq midja soċjali, iżda f'każ ta' pubblikazzjoni fuq mezz bħal dan irid jintwera illi l-pubblikatur għandu udjenza estensiva u li l-istqarrija impunjata waslet għand numru materjali ta' qarreja, anke billi jintwera li jkun irċieva numru konsiderevoli ta' *likes*, kummenti jew *views* – haġa li tkun indikattiva tal-livell tal-ħsara reputazzjonali.

Iżda l-attriċi ma ressqet ebda prova dwar in-numru ta' persuni li kienu jsegwu l-profil tal-konvenut Raymond Cini fuq Facebook dak iż-żmien, biex jintwera li l-istqarrija impunjata giet ippubblikata lil numru sostanzjali ta' persuni jew kif ingħad diġa', lil klassi ta' persuni li minhabba l-istatus tagħhom il-pubblikazzjoni lilhom tad-dikjarazzjonijiet malafamanti fiha l-propensita' inerenti ta' ħsara serja lir-reputazzjoni. Il-Qorti ma riskontrat ebda prova fl-atti proċesswali li turi li dan il-profil hu wieħed pubbliku u speċifikament, li l-*post* impunjat inqara minn numru materjali ta' persuni jew minn xi klient jew klient prospettiv jew persuna oħra li l-attriċi tagħmel negozju magħha fejn tassumi importanza elevata l-istima tal-attriċi bħala persuna serja u ta' fiduċja²⁸.

Fil-każ **Yeo v. Times Newspapers Limited** (2015) EWHC 2132 QB, Warby J. qal hekk:-

“The essential issues for determination at a trial, on the pleaded case as it stands, will be ... (b) is the number of such readers sufficient to make the publication on 23 June a real and substantial tort?”

Fil-każ appena citat, il-Qorti ġibdet inferenza li l-pubblikazzjoni giet moqrija minn numru suffiċjenti ta' qarreja mill-fatt, *inter alia*, illi din saret f'gazzetta nazzjonali

---

²⁸ *“While it is the case at common law that substantial damages should be awarded even where on the evidence it is shown that the claimant has suffered limited damage or no damage at all, the requirement in s1(1) that serious harm to reputation be proved as a condition of actionability, means that cases where there is little tangible evidence or likelihood thereof will usually fail.”* – Gately *bid.* (2017) Second Supplement to 12th Ed. – 3.6 p. 23.

b'ċirkolazzjoni sostanzjali u l-fatt illi l-artikoli impunjati kienu ngħataw prominenza²⁹. Izda fil-każ li għandha quddiemha, il-Qorti tosserva illi li l-*iscreenshots* tal-messaġġi pubblikati fuq il-paġna ta' Raymond Cini fuq Facebook, imkien ma juru n-numru ta' "*friends*" li għandu fuq Facebook, u hlief għal tlieta jew erba' "*likes*" taht uħud mill-*posts* tiegħu u ta' persuni oħrajn li tellgħu kummenti jew wiegħbu għall-*posts* tal-konvenut, ma gie riskontrat ebda prova li l-*posts* in diżamina ġew pubblikati lil numru ta' qarrejja li fih innifsu huwa indikattiv ta' potenzjal ta' ħsara li hija **serja**.

Għall-Qorti, il-fatt li d-dikjarazzjoni malafamanti tkun inqrat minn numru żgħir ħafna ta' qarrejja mingħajr ma jintwera li dawn il-qarrejja huma f'klassi ta' persuni li fiha nnifisha l-ħsara lir-reputazzjoni tkun inerenti, ifisser li l-kriterju ta' ħsara serja lir-reputazzjoni, ma ġiex sodisfatt. L-attriċi naqset ukoll milli turi li l-konvenut huwa persuna għaqlija, stmat u rispettata fis-soċjeta' u ta' ċertu status li jagħti ċertu piż lil kliemu.

Skont Gatley, fil-kummenti tiegħu dwar l-artikolu tal-liġi fid-Defamation Act UK (2013) li huwa identiku għall-artikolu 3(4) tal-Att dwar il-Midja u l-Malafama (Kap. 579):-

*"... although the provision is not expressly drafted in terms of actionability and appears, in terms, to deal only with the question whether a statement is defamatory, it seems clear that it is intended to make proof of serious harm, or the likelihood thereof, a condition for actionability. Thus a claim may fail not only because the imputation was not of sufficient gravity of itself to cause serious harm to reputation but also, for example, because its publication was very limited and accordingly any harm to reputation was minimal."*³⁰

Fil-fatt, il-Qorti tal-Appell fid-deċiżjoni ċelebri **Lachaux v. Independent Print Ltd.** (2017) EWCA Civ. 1334 (at 80) qalet "... where the number of publishees was very

---

²⁹ Gatley, Second Supplement to 12th Ed. *ibid.* 2017; 7.3 p. 66/67.

³⁰ Para. 2.5, p. 9 (Supplement to 12th Ed., 2017)

limited, there had been no grapevine percolation and there was firm evidence that no one thought any the less of the claimant by reason of the publication”, il-kriterju ta' ħsara serja lir-reputazzjoni ma jistax jitqies li hu sodisfatt.

Għaldaqstant, dan kollu magħdud, il-Qorti ma tqisx li l-attriċi rnexxielha tissodisfa l-kriterju taħt l-artikolu 3(4) tal-Att, bil-konsegwenza li l-azzjoni għal malafama ma tistax tirnexxi u li l-ewwel eċċezzjoni għandha tiġi milqugħa.

Għaldaqstant, taqta' u tiddeċiedi billi filwaqt li tilqa' l-ewwel eċċezzjoni fir-Risposta tal-konvenut, tiċhad it-talbiet tal-attriċi MARIKA BONELLO, bl-ispejjeż jithallsu mill-istess attriċi.

DR. RACHEL MONTEBELLO
MAĠISTRAT.